

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І. (Суми, Україна), д-р іст. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Король С. М. (Суми, Україна), канд. політ. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Лобко Н. В. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Піскун В. М. (Київ, Україна), д-р іст. наук;
Рамач Я. (Нові Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Семенов В. М. (Суми, Україна), канд. наук із держ. упр.;
Теліженко Л. В. (Суми, Україна), д-р філос. наук.

Рекомендовано до видання вченою радою юридичного факультету
Сумського державного університету
(протокол № 10 від 07.04.2016 року)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 част. (Суми, 18 квітня 2016 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов, Р. Камберова та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – Ч. 1. – 168 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках II Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 699 від 22 грудня 2015 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці використано мапу «Русь, Московія і Тартарія» фламандського картографа XVI ст. Абрахама Ортелія.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В РУМУНІЇ І ЕМІГРАНТИ*

В українській історіографії питання діяльності громадських організацій української еміграції в Румунії в міжвоєнний період вже знайшло своє висвітлення. Розкриті такі його аспекти, як участь Надзвичайної дипломатичної місії (НДМ) УНР в Румунії у створенні громадських організацій, діяльність Філії Українського товариства прихильників Ліги Націй, Української громади в Бухаресті, Товариства бувших вояків Армії УНР та інші. Проте поза увагою дослідників залишилося питання участі українських емігрантів у роботі українських студентських організацій у Румунії в міжвоєнний період. Окреслимо лише деякі аспекти цієї проблеми.

На початку 1920-х рр. у Бухаресті перебувало чимало студентів-українців – уродженців Північної Буковини та Бессарабії, але були й емігранти [1, с. 106; 2, арк. 2]. 6 лютого 1921 р. вони заснували студентське товариство «Зоря» у складі 23 осіб. У 1924-1925 навч. році організація налічувала 25 членів [3, арк. 3; 4, арк. 321]. Декілька років товариство фактично діяло, незважаючи на те, що ректор Бухарестського університету не затвердив його статут. При ньому функціонували літературно-науковий гурток (секція) і хор. У 1922 р. товариство стало членом Центрального союзу українського студентства (ЦЕСУС).

Румунська влада досить прискіпливо ставилася до діяльності студентської організації. Майже щороку відбувалися обшуки в її приміщенні [5, с. 4]. Врешті-решт, у 1926 р. місцева влада припинила діяльність студентського товариства «Зоря».

---

*Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №15.01.10-01.15/17.3Ф «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

Підставою для цього стала переписка членів товариства з управою ЦЕСУС [6, с. 47; 7, с. 100]. Зауважимо, що НДМ УНР в Румунії надало товариству у своєму приміщенні кімнату для проведення зборів і культурно-освітніх акцій. Адреса товариства: *Roumanie, Bucuresti, str. Aleksandru Lahovari, 31*. Згодом вже Громадсько-допомоговий комітет (ГДК) української еміграції в Румунії виділив управі товариства одну із своїх кімнат (*str. DeleaVeche, 45*). Члени студентської організації брали участь у всіх національних і культурно-освітніх акціях, організованих НДМ та ГДК.

Замість студентського товариства «Зоря» 1926 р. у Бухаресті було створене культурно-спортивне товариство «Буковина», яке мало студентську і жіночу секції. Його членами були студенти університету й інших вищих навчальних закладів столиці. До складу управи належали майбутній ветеринарний лікар М. Мичковський, студент Політехнічного інституту М. Харовюк, А. Козак [8, с. 18-20; 9, с. 32], Р. Томоруг, М. Коропецький та інші. Товариство не тільки брало активну участь у багатьох заходах емігрантських громадських організацій [10, л. 3; 11, с. 193], але й само їх організовувало. Серед них – вшанування пам'яті І. Воробкевича, С. Петлюри, Ю. Федьковича, І. Франка, героїв боїв під Крутами та Базаром, Шевченківські дні, Свято Незалежності України, новорічна ялинка для дітей, курси української мови, театральні вистави тощо. Товариство було членом Союзу українських студентських організацій Румунії (СУСОП), у складі якого формально і неформально перебували такі студентські, молодіжні та культурно-освітні організації, як «Буковинський кобзар», «Довбуш», «Жіноча Громада», «Залізник», «Запороже», «Мироносиці», «Руський Народний Дім», «Українська школа», «Чорноморе» (Чернівці), «Громада» (Ясси) та інші [12, с. 77]. З 1929 р. СУСОП став членом ЦЕСУС [13, с. 44].

Отже, крім декількох центральних і численних місцевих (регіональних) громадських організацій української еміграції в Румунії існувало декілька студентських організацій, до складу яких входили і румунські піддані – уродженці Північної

Буковини і Бессарабії, і українські емігранти (декілька осіб). За сприяння НДМ УНР і ГДК вони брали участь у культурно-освітніх акціях української еміграції, незважаючи на те, що румунська влада намагалася не допустити співпраці цих двох гілок українців у цій країні.

---

1. Зі студентського життя. «Зоря». Букарешт // Український студент. – Прага, 1923. – Ч. 1-2 (травень-червень). – С. 106.

2. Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 516, оп. 1, спр. 25: Повідомлення «З життя української еміграції в Румунії», б. д., 4 арк.

3. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО), ф. 3905, оп. 2, спр. 63: Список українських студентських організацій ЦЕДУСУ, б. д., 3 арк.

4. ЦДАВО, ф. 3905, оп. 2, спр. 135: Статті, повідомлення, інформації з життя та діяльності українських студентів на Україні, Буковині, в Галичині, еміграції. Т. II, 1924-1931 рр., 419 арк.

5. Із нашого лихоліття. Із Букарешту // Життя. – Чернівці, 1923. – Ч. 4 (9 марта). – С. 4.

6. Вістки про організації-члени ЦЕСУСА // Студентський вістник. – Прага, 1923. – Ч. 1. – С. 47.

7. *Наріжний С.* Українська еміграція: Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. – Ч. 1. – 2-ге видання [Репринтне 1942 р.]. – Львів; Кент; Острог, 2008. – ХХ+372+ССХХХІІ с.: іл.

8. *Геродот Д.* Плекання добрих традицій / Д. Геродот // Тризуб. – 1932. – Ч. 32-33. – С. 18-20.

9. Хроніка. В Румунії. Д. Г. Листопадове свято в Румунії // Тризуб. – 1933. – Ч. 2-3. – С. 32-33.

10. Централен държавен архив на Република България, ф. 1717К, оп. 1, а. е. 459: Отчет за живота и дейността на организираната украинската емиграция в Румъния от 03.05.1929 до 01.09.1932 г. Букурещ. 20.09.1932, 8 л.

11. *Власенко В.* З історії організованого життя української політичної еміграції в Румунії у 1929-1932 рр. (За матеріалами Центрального державного архіву Болгарії) / В. Власенко // Пам'ятки: Археографічний щорічник. – К., 2010. – Т. 11. – С. 185-202.

12. *Мандрик М.* Зародження та поширення інтегрального націоналізму на теренах Північної Буковини в міжвоєнну добу / М. Мандрик // Часопис української історії. – К., 2004. – Вип. 1. – С. 75-82.

13. Українська емігрантська хроніка. Конгрес українського студентства в Румунії // Український інвалід. – Каліш, 1929. – Ч. 24-27 (25 грудня). – С. 44.